

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling over de strategische benadering van gendergelijkheid binnen de internationale onderhandelingen in de huidige antigendercontext

Samenvatting

De huidige internationale context wordt gekenmerkt door de opkomst van nationalisme en autoritarisme, waardoor democratieën worden verzwakt en vrijheden worden ingeperkt. De antigenderbewegingen¹ vormen een georganiseerde conservatieve reactie op de vooruitgang die de voorbije jaren is geboekt op het gebied van gendergelijkheid, feminisme en inclusie en erkenning van diversiteit, en trachten die vooruitgang om te buigen of ongedaan te maken. Die bewegingen zijn vaak goed gefinancierd en bijzonder invloedrijk en trachten de rechten van vrouwen en meisjes en van LGBTQIA+-personen en de seksuele en reproductieve rechten te ondermijnen.

Dit advies wil de inspanningen van België om gendergelijkheid als een onmisbare prioriteit op de internationale agenda te houden, ondersteunen en versterken, om België zo beter in staat te stellen om die rechten te beschermen en te bevorderen in het licht van de opkomst van antigenderbewegingen overal ter wereld. België moet een strategisch, coherent en ambitieus standpunt innemen om gendergelijkheid te verdedigen als pijler van de mensenrechten en het multilateralisme. Daartoe moet het een beleid voeren dat gericht is op mensenrechten, transnationale solidariteit en steun aan het maatschappelijk middenveld, de effectieve uitvoering van bestaande en toekomstige juridische en politieke verbintenissen op het vlak van gendergelijkheid versterken en zorgen voor beleidscoherentie, een inclusieve aanpak en duurzame financiering voor een duurzame en alomvattende gendergelijkheid.

1. Context

1. België heeft duidelijk gekozen om een internationale bondgenoot te zijn van de mensenrechten, de rechten van vrouwen en meisjes en van LGBTQIA+-personen, en om zich actief uit te spreken tegen genderdiscriminatie. Die politieke wil bestaat al lang en komt tot uiting in de internationale verbintenissen die België is aangegaan, met name het CEDAW-verdrag, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de Verklaring en het Actieplatform van Beijing, het Verdrag van de Raad van Europa inzake de

¹ We gebruiken de term “antigenderbewegingen” voor een gestructureerd geheel van (religieuze, politieke, populistische en transnationale) actoren die zich organiseren om zich te verzetten tegen normen en beleid met betrekking tot gendergelijkheid, seksuele rechten en LGBTQIA+-rechten. Die bewegingen gebruiken het begrip “gendertheorie/genderideologie” als zondebok, bekritisseren gender als sociaal concept en trachten verworvenheden als abortus, seksuele voorlichting en de erkenning van transidentiteiten in twijfel te trekken of ongedaan te maken. Ze worden gekenmerkt door hun professionaliteit, hun transnationale coördinatie en hun vermogen om het overheidsbeleid tegen gendergelijkheid te beïnvloeden. Kuhar, Roman & Paternotte, David (red.). *Campagnes anti-genre en Europe : des mobilisations contre l'égalité*. Presses universitaires de Lyon, 2018.

preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul), het Actieprogramma van Caïro² en ook de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).

2. De voorbije drie decennia dienden de Verklaring en het Actieplatform van Beijing als drijvende kracht voor het bevorderen van vrouwenrechten en gendergelijkheid over de hele wereld. **Zij hebben een onmiskenbare vooruitgang mogelijk gemaakt, ook al verliep die vaak te traag en waren de vorderingen ongelijk en kwetsbaar.** Zo was er de bredere erkenning van seksuele en reproductieve rechten, de ontwikkeling van overheidsbeleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld of de toenemende participatie van vrouwen aan het openbare leven. Vandaag zien we een uiterst verontrustende ontwikkeling: de vooruitgang vertraagt niet alleen, maar er is zelfs sprake van **een echte wereldwijde achteruitgang met betrekking tot gendergelijkheid, die wordt gekenmerkt door een expliciete poging om de internationale verbintenissen die sinds Beijing nochtans breed gedragen werden, opnieuw ter discussie te stellen.**
3. **De huidige internationale context wordt gekenmerkt door een toename van onderling verbonden crises** (gewapende conflicten, klimaatverandering, gedwongen verplaatsingen, enzovoort) die de structurele ongelijkheid versterken en de rechten op het vlak van gendergelijkheid ernstig in gevaar brengen³. Die crises leiden tot een toename van geweld en discriminatie tegen vrouwen en meisjes, met name uit de LGBTQIA+ gemeenschap en vrouwen die behoren tot inheemse volken, migrantenvrouwen of vrouwen in een kwetsbare situatie. Als gevolg daarvan zien we een toenemende armoede, kwetsbaarheid en uitsluiting, die de vooruitgang op het gebied van echte gendergelijkheid blijvend in gevaar brengen.
4. Vandaag leeft **71 % van de wereldbevolking (5,7 miljard mensen) onder een autocratisch regime.** Dat is een toename met 48% in de voorbije tien jaar.⁴ In een internationale context van toenemend nationalisme, conservatisme en autoritarisme zien we een **verontrustende uitholling van de rechtsstaat**, een inperking van de burgerlijke vrijheden en een verzwakking van de democratische instellingen. In dat klimaat trachten de zogenaamde **antigenderbewegingen** (die aanzienlijke financiële steun krijgen⁵⁻⁶), **de legitimiteit in vraag**

² Het Actieprogramma van Caïro (1994) is een van de grondleggende teksten voor de erkenning van de seksuele en reproductieve rechten en gezondheid.

³ "Discrimination against women based on sex and/or gender is often inextricably linked with and compounded by other factors that affect women, such as race, ethnicity, religion or belief, health, age, class, caste, being lesbian, bisexual or transgender and other status." Committee on the Elimination of Discrimination against Women. 2014. *General Recommendation No. 32 on the gender-related dimensions of refugee status, asylum, nationality and statelessness of women*, CEDAW/C/GC/32, 14 nov. 2014.

⁴ Nord, M., Lundstedt, M., Altman, D., Angiolillo, F., Borella, C., Fernandes, T., Gastaldi, L., Good God, A., Natsika, N., & Lindberg, S. I. (2024). Democracy Report 2024: Democracy Winning and Losing at the Ballot. University of Gothenburg: V-Dem Institute. https://v-dem.net/documents/43/v-dem_dr2024_lowres.pdf

⁵ [Tip of the Iceberg: Religious Extremist Funders against Human Rights for Sexuality & Reproductive Health in Europe](#) | Anti-rights networks, actors and movements are well-organised and extremely well-funded compared to progressive rights movements. Between 2013 and 2017, LGBTQI+ movements received \$1.2 billion while anti-gender movements globally received \$3.7 billion. Between 2008 and 2018, 54 organisations engaged in anti-gender activism, based mainly in the United States, Russia and Europe. Only 1% of ODA goes to feminist social movements. <https://odi.org/en/insights/women-deliver-2023-we-cant-let-the-anti-rights-movement-prevail/>

⁶ Volgens recent onderzoek van Atmos en HEATED ontving 80% van de onderzochte antitransorganisaties middelen vanuit de sector van de fossiele brandstoffen, met name van bedrijven als Shell of van olie- en gasmiljardairs. Het onderzoek suggereert dat die financiering dient om de aandacht van het publiek af te wenden van de klimaatrisico's. Funes, Yessenia. *Fossil Fuel Billionaires Are Bankrolling the Anti-Trans Movement*. Onderzoek uitgevoerd in samenwerking met HEATED, Atmos, 10 juni 2025. Atmos. [Fossil Fuel Billionaires Are Bankrolling the Anti-Trans Movement | Atmos](#)

te stellen van gendergelijkheid, van de rechten van LGBTQIA+-personen (waarbij transgenders in het bijzonder worden gevisieerd⁷), en ook van de seksuele en reproductieve rechten, die volgens hen in strijd zijn met de “traditionele waarden”. Die actoren, die vaak banden hebben met conservatieve religieuze, politieke of mediakringen, zijn actief op internationaal niveau en hebben een onevenredig grote institutionele invloed, met name via adviesfuncties, parlementaire denktanks of politieke allianties. Afhankelijk van het regime en de beleidscontext kunnen die tendensen zich ontwikkelen via actieve, symbolische en/of discrete processen van ontmanteling van het beleid, die vaak tegelijk plaatshebben.⁸

5. **Die reactionaire retoriek leidt tot verdeeldheid, ondermijnt de internationale consensus over de fundamentele rechten en brengt de vooruitgang op het gebied van gelijkheid en sociale rechtvaardigheid in gevaar en zet tegelijk ook de bestaande juridische en beleidskaders onder druk.** Het politieke discours is verschoven van een positieve of neutrale houding naar expliciet verzet en weerstand tegen de doelstellingen van gendergelijkheid.⁹ Dat discours is vaak in tegenspraak met het officiële beleid van een land op het vlak van gendergelijkheid. Hoewel er grote verschillen zijn in de regionale context, zijn er opvallende overeenkomsten in de toenemende weerstand tegen gendergelijkheid in verschillende kringen. Het discours van verzet tegen wat wordt omschreven als “genderideologie” heeft in meerdere landen politieke legitimiteit en aanzienlijke steun verworven.
6. Die ideologische terugval gaat gepaard met een **inkrimping van de civiele ruimte**. We zien een **toenemende repressie tegen feministische bewegingen¹⁰, LGBTQIA+-organisaties en verdedigers van de mensenrechten**, wier acties worden belemmerd door delegitimering, criminalisering, desinformatie en het stopzetten van financiering. Die dynamiek komt tot uiting in publieke lastercampagnes, online aanvallen, gerechtelijke intimidatie, willekeurige detentie, onwettige surveillance en, in de meest ernstige gevallen, bedreigingen of moord.
7. **Het coöpteren van organisaties uit de civiele samenleving¹¹ die zich inzetten voor vrouwenrechten** is een goed gedocumenteerde tactiek die wordt gebruikt door autoritaire regimes over de hele wereld¹². Die

⁷ Het rapport van de mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, Dunja Mijatović, benadrukt dat de antigendercampagnes bijzonder schadelijk zijn voor de rechten van transpersonen, doordat ze de stigmatisering en de discriminatie van transpersonen versterken. Council of Europe, Commissioner for Human Rights, Human rights and gender identity and expression – Issue Paper, Dunja Mijatović, 2022.

Beschikbaar online: <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/human-rights-of-trans-people-increased-visibility-and-legal-recognition-contrast-with-lived-experience-of-discrimination-violence>

⁸ Zo zijn er bijvoorbeeld aanvallen op de toegang tot reproductieve gezondheidszorg, verboden op abortus, toenemende aanvallen op verdedigers van vrouwenrechten en LGBTQIA+-rechten en een toenemende kritiek op het onderwijs, met name door aanvallen op uitgebreide seksuele opvoeding. ODI, 2024: [Whose hands on our education? Identifying and countering gender-restrictive backlash | ODI: Think change](#)

⁹ Roggeband, C. en A. Krizsan (2018). ‘Reversing Gender Policy Progress: Patterns of Backsiding in Central and Eastern European New Democracies’, *European journal of Politics and Gender*, 1 (3): 367-385

¹⁰ [Suffocating the movement | The Kvinna till Kvinna Foundation](#)

¹¹ Het gaat om een proces waarbij staats- of politieke actoren, vaak in een autoritaire of semi-autoritaire context, doordringen in organisaties uit de civiele samenleving en die subsidiëren en beïnvloeden om hun actie te kanaliseren, hun agenda te controleren en hun autonomie in te perken. Die strategie kan de vorm aannemen van voorwaardelijke financiering, institutionele partnerschappen of de oprichting van “parallele” structuren onder toezicht van de staat. Door die coöptatie kunnen de organisaties minder goed kritiek uiten op de gevestigde macht of op onafhankelijke wijze de collectieve rechten en belangen verdedigen. [Autocracies and the Control of Societal Organizations | Government and Opposition | Cambridge Core](#)

¹² Howell, Jude. 2006. “Gender and Civil Society: Time for Cross-Border Dialogue.” *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society* 13(4): 415-440.

strategie neemt vaak de vorm aan van door de partij gesponsorde organisaties of van specifieke eenheden binnen het regime, die dienen als doorgeefluik voor het mandaat van het regime en tegelijk de opkomst van meer autonome vrouwengroepen verhinderen¹³. **Antigenderbewegingen maken ook gebruik van de taal van mensenrechten- en feministische bewegingen** en misbruiken die taal om hun agenda's een schijn van legitimiteit te geven en de eigenlijke betekenis van die rechten te verzwakken.¹⁴

8. **Feministische bewegingen, met name in het globale Zuiden, ontvangen nochtans maar 0,2% van de wereldwijde officiële ontwikkelingshulp (ODA)**¹⁵, hoewel zij een essentiële rol spelen in het verdedigen van de mensenrechten, klimaatadaptatie en vredesopbouw. **Door hun financiering, die steeds meer versnipperd raakt, aan voorwaarden gebonden is en enkel nog op korte termijn wordt verstrekt, zijn zij uitzonderlijk kwetsbaar.** Die situatie doet zich voor in een bredere macro-economische context waarin de schuldenlast van landen, in combinatie met het bezuinigingsbeleid als belangrijkste antwoord, ertoe leidt dat cruciale middelen worden onttrokken aan essentiële openbare diensten als gezondheidszorg, onderwijs en sociale zekerheid. **Die besparingen hebben een directe invloed op domeinen die van kritiek belang zijn voor de seksuele en reproductieve rechten en voor het beleid op het vlak van gendergelijkheid.** In verschillende landen bedraagt de schuldendienst intussen bijna 22 keer de sociale uitgaven en 236 keer de uitgaven voor klimaatadaptatie.¹⁶ In die context zouden de geschatte jaarlijkse verliezen op het gebied van mensenrechten en gendergelijkheid vanaf 2026 kunnen oplopen tot 2,83 miljard dollar. Daardoor zijn feministische bewegingen minder goed in staat om lokale uitdagingen aan te pakken en de opkomst van antigenderbewegingen tegen te gaan.¹⁷
9. Tegelijk **ondergaat het multilaterale systeem een ingrijpende herschikking.** Bij de VN zijn er steeds meer begrotingshervormingen en leiden institutionele hervormingen, zoals **de geplande fusie tussen UN Women en UNFPA in het kader van het UN80-initiatief, tot grote bezorgdheid.** Die hervorming zou het strategische mandaat van UN Women kunnen verzwakken, de politieke rol van de organisatie en haar vermogen om gendergelijkheid en vrouwenrechten wereldwijd te bevorderen kunnen inperken en tegelijk de expertise en langlopende partnerschappen kunnen ondermijnen. In belangrijke internationale onderhandelingen (zoals het Toekomstpact 2024, de vierde Conferentie over de financiering van ontwikkeling (FFD4) of het meerjarig financieel kader van de EU) **worden de principes van gendergelijkheid en genderrechtvaardigheid vaak ondergeschikt gemaakt aan economische of geopolitieke prioriteiten.** Dat brengt de continuïteit en doeltreffendheid van een inclusief ontwikkelingsbeleid in gevaar. In die context wordt de financiering van

¹³ Lorch, J., & Bunk, B. (2016). Gender Politics, Authoritarian Regime Resilience, and the Role of Civil Society in Algeria and Mozambique. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2863764>

¹⁴ Tijdens de CSWF (Conference on the State of Women and Family), die in de marge van de CSW69 werd georganiseerd, hanteerden sprekers van de antirechtenbeweging een discours dat zich beriep op vrouwenrechten en mensenrechten om hun conservatieve agenda te rechtvaardigen. Bijvoorbeeld: "Empowering Women, Embracing Families". [Conference on the State of Women and Family | Strengthening Families, Empowering Lives](#)

¹⁵ Na een eerste daling van de officiële ontwikkelingshulp (ODA) van de belangrijkste donorlanden met 7%, verwacht de OESO voor 2025 een daling van de ODA met 9 tot 17%. Er is vooral sterk bezuinigd op het vlak van gendergelijkheid. Bij de leden van het DAC van de OESO daalde het aandeel van de ODA voor dit doel van 45% in 2019-2020 tot 42% in 2021-2022. De voorlopige gegevens voor 2023 wijzen op een verdere daling tot 37%. 20 van de 32 DAC-leden hebben hun aandacht voor gendergelijkheid in 2021-2022 verminderd ten opzichte van 2019-2020. Slechts 4% van de ODA (5,5 miljard dollar) had gendergelijkheid als hoofddoelstelling, en 38% (54,9 miljard dollar) had gendergelijkheid als belangrijke of secundaire doelstelling. [ODI Report](#)

¹⁶ [Personal to Powerful: Holding the line for gender justice in the face of growing anti-rights movements](#)

¹⁷ [ODI Report](#)

programma's voor gendergelijkheid vaak verminderd, herschikt of onderworpen aan nieuwe voorwaarden, terwijl illiberale actoren erin slagen een steeds groter deel van de overheidsmiddelen te verwerven.¹⁸

2. Aanbevelingen

2.1. Voer een beleid dat gericht is op mensenrechten, transnationale solidariteit en steun aan de civiele samenleving

1. **Benadruk de centrale rol van gendergelijkheid als een principe van mondiaal bestuur**, en niet louter als een contextuele beleids optie. Op internationaal vlak moet België van gendergelijkheid een structurele krachtlijn van zijn multilateraal engagement maken. **Op nationaal vlak moet niet alleen het buitenlands beleid, maar ook het beleid voor ontwikkelingssamenwerking doordrongen zijn van die benadering.** Programma's waarin de genderdimensie is ingebed, leveren immers duurzamer resultaten op: een meetbare vermindering van de armoede, een toename van de landbouwproductiviteit, een verbetering van de gezondheid en het onderwijs en een sterkere betrokkenheid van vrouwen bij de vredes- en bestuursprocessen.¹⁹
2. **Versterk de integratie van de Principes van Yogyakarta²⁰**, en zorg ervoor dat ze als leidraad dienen voor diplomatieke standpunten, beleidsdialogen, samenwerkingsprogramma's en monitoringmechanismen op het vlak van gendergelijkheid en LGBTQIA+-rechten.
3. **Ontwikkel een transnationale solidariteit** op basis van progressieve allianties die gendergelijkheid verdedigen en van een sterkere interregionale coördinatie en versterk de actieve mobilisatie van de Belgische diplomatie in de belangrijke multilaterale fora. Dat veronderstelt een proactieve en duurzame houding vóór, tijdens en na de internationale onderhandelingen over de rechten van vrouwen en meisjes, de rechten van LGBTQIA+-personen, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR), gendergelijkheid en genderrechtvaardigheid. Het is van cruciaal belang dat de internationale gemeenschap **verenigd blijft om ambitieuze verdragen op te stellen en een krachtige taal te blijven spreken over gendergelijkheid in het internationale beleid.**
4. Blijf **ambitieuze standpunten verdedigen binnen de CSW** en zorg ervoor **dat de genderdimensie systematisch** wordt opgenomen in klimaatverbintenissen, de vredespolitiek, humanitaire hulp en ontwikkelingssamenwerking, met name in het kader van de Triple Nexus. België moet ook elke gezamenlijke conclusie afwijzen die de principes van het Actieplatform van Beijing en van het CEDAW-verdrag zou afzwakken. Het moet de lidstaten van de EU oproepen om hetzelfde te doen en pleiten voor de goedkeuring van een **ambitieuze gemeenschappelijke strategie op het niveau van Europa.**

¹⁸ [REPORT FFP IV recommendations](#)

¹⁹ België loopt op dit vlak voorop, omdat het de verplichting van gendermainstreaming in al zijn beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen en acties (dus ook in het buitenlands beleid) wettelijk heeft vastgelegd. Gendermainstreaming kan worden beschouwd als een belangrijk onderdeel van een feministisch buitenlands beleid. Bovendien verbindt België zich tot een dubbele benadering met zowel gendermainstreaming als specifieke projecten en programma's.

²⁰ De Principes van Yogyakarta inzake de toepassing van de internationale normen op het vlak van mensenrechten met betrekking tot seksuele geaardheid en genderidentiteit zijn een geheel van niet-bindende juridische principes die bedoeld zijn om staten, instellingen en de civiele samenleving de weg te wijzen bij het beschermen en bevorderen van de mensenrechten van LGBTQIA+-personen. De principes zijn opgesteld door een groep van internationale deskundigen inzake mensenrechten tijdens een vergadering in Yogyakarta (Indonesië) in 2006, en werden gepubliceerd in 2007. [Les principes de Jogjakarta, document essentiel pour les droits des LGBT — amnesty.ch](#)

5. Verdedig, in het kader van het initiatief UN80, **het behoud van UN Women en UNFPA als afzonderlijke organisaties** en pleit voor het versterken van hun financiële en menselijke middelen om de strategische en politieke rol van UN Women te behouden, de bestaande expertise en partnerschappen te beschermen en doeltreffende en duurzame actie te garanderen voor vrouwenrechten en gendergelijkheid op wereldschaal.
6. **Erken en mobiliseer de deskundigheid van bewegingen die opkomen voor de rechten van vrouwen en meisjes en van LGBTQIA+-personen, van organisaties die zich inzetten voor gendergelijkheid en de mensenrechten, en ook van actoren uit het wetenschappelijk en academisch onderzoek**, zowel in België als in de partnerlanden. Voor nieuwe samenwerkingen, conflictzones en vergeten crises moeten de nodige institutionele structuren en mechanismen worden voorzien om een doeltreffende samenwerking met die actoren te bevorderen. Die deskundigheid zou moeten worden betrokken in alle stadia van het Belgisch beleid inzake ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse zaken: voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en evaluatie en ook op alle niveaus van het multilaterale diplomatieke proces.
7. **Werk samen met en verleen actieve steun aan vrouwenbewegingen in het globale Zuiden en ook organisaties die zich inzetten voor gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes en LGBTQIA+-personen**, door hun, onder andere, duurzame financiële steun te verzekeren. Versterk in het bijzonder de rol van organisaties van de civiele samenleving, met name degene die opkomen voor de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit, en bevorder de vorming van coalities tussen organisaties van de civiele samenleving over thematische scheidslijnen heen, door hun cruciale betekenis te erkennen bij het bevorderen en beschermen van de fundamentele vrijheden, inclusief het recht op een leven in vrede en zonder geweld. Dat biedt de kans om de centrale rol te benadrukken van feministische en vrouwenrechtenorganisaties bij het verdedigen van de fundamentele vrijheden, de preventie van gendergerelateerd geweld en het tegengaan van de in vele contexten vastgestelde inperking van de civiele ruimte. Door die actoren meer te ondersteunen, versterkt België de democratische weerbaarheid en de burgerparticipatie, en consolideert het tegelijk zijn internationale allianties met bewegingen die sociale hervorming en gelijkheid nastreven.
8. **Verdedig de daadwerkelijke, inclusieve en veilige deelname van organisaties van de civiele samenleving aan de internationale onderhandelingen en instanties**, met name door het vergemakkelijken van visa en van de fysieke toegang tot de multilaterale ruimte en door het versterken van de inclusie en de sectorale en geografische vertegenwoordiging in de processen van de VN, en zorg ook voor duurzame financiële steun. **Zorg ervoor dat de vrijheid van meningsuiting niet wordt gebruikt om actoren te legitimeren die tegen de mensenrechten zijn.** Steun de juridische, digitale en fysieke bescherming van verdedigers van mensenrechten en gendergelijkheid en bevorder de verantwoordelijkheid van staten voor de bescherming van die actoren.
9. **Dring aan op het instellen van mechanismen die de transparantie van de** (publieke, particuliere en filantropische) **financiële stromen garanderen, om zo financiering te kunnen identificeren die steun kan bieden aan actoren die tegen mensenrechten en gendergelijkheid zijn.** Die mechanismen moeten de traceerbaarheid en de verantwoording van die financiering verzekeren, ook van de middelen die bestemd zijn voor lobbyisten en andere beïnvloeders die actief zijn in internationale instellingen, zoals het Europees Parlement, om politieke beïnvloeding en het promoten van een agenda die in strijd is met de mensenrechten tegen te gaan, en ook het verlies van vertrouwen bij het publiek in de democratische processen te voorkomen. In die context is het van cruciaal belang dat de donorlanden, en ook België, hun systemen van due diligence

versterken en rekening houden met de financiering van andere nationale (overheids- of particuliere) actoren die eventueel onrechtstreeks antigenderbewegingen kunnen ondersteunen. Een benadering die echt berust op de mensenrechten moet vermijden dat er sprake is van een nefaste terugtrekking, die in de eerste plaats lokale onafhankelijke spelers benadeelt, en moet er tegelijk voor zorgen dat er geen staatsstructuren worden versterkt die gendergelijkheid instrumentaliseren voor politieke doeleinden.

10. **Zet het onderzoek naar antidemocratische en antigenderactoren voort en financier dat onderzoek om beter hun strategieën en hun invloed te begrijpen.** Ontwikkel gerichte strategieën om het antigenderfenomeen tegen te werken, door met name in te gaan tegen desinformatie, datamanipulatie en het gebruik van artificiële intelligentie om een antirechtendiscours te verspreiden en bevooroordeelde kennis te produceren. Dat omvat ook het opzetten van sensibiliseringscampagnes in de media en de sociale media, het opleiden van journalisten en onderwijs op school om fake news te herkennen en te ontkrachten, om zo de weerbaarheid van de samenleving tegen het discours tegen rechten en gendergelijkheid te versterken.

2.2. Versterk de daadwerkelijke uitvoering van de bestaande en toekomstige juridische en politieke verbintenissen op het vlak van gendergelijkheid

1. **Investeer in een sterk wereldwijd institutioneel leiderschap.** Zet de instrumenten van het buitenlands beleid in om de waarde van gendergelijkheid te bevorderen en strijd tegen de aantasting van de rechten van vrouwen, van LGBTQIA+-personen en van de gendergelijkheid. **Bied actief verzet tegen pogingen om de verworvenheden op het vlak van gendergelijkheid in internationale fora ter discussie te stellen of terug te draaien.**
2. **Ondersteun actief de daadwerkelijke uitvoering van de internationale verbintenissen op het gebied van gendergelijkheid,** door staten aan te moedigen om de aanbevelingen van de relevante verdragen en platformen toe te passen. Dat omvat de financiering van regelmatige onafhankelijke evaluaties en de versterking van het toezicht door de civiele samenleving, met name via het opstellen van “schaduwrapporten” om de transparantie, verantwoordingsplicht en afstemming van het beleid op de internationale normen te garanderen.
3. Zorg ervoor dat de **Verklaring en het Actieplatform van Beijing** in hun geheel worden uitgevoerd, met inbegrip van gelijke deelname aan alle niveaus van de politieke en besluitvormende macht, en ondersteun andere staten bij de uitvoering daarvan.
4. Steun **de afstemming van de nationale wetgeving op de normen van CEDAW, voor de staten die het verdrag hebben geratificeerd.**²¹ Moedig de staten die het verdrag met voorbehoud hebben geratificeerd aan om dat voorbehoud in te trekken, in het bijzonder met betrekking tot artikels 2 C, 5 a, 15 et 16.²² Moedig de ratificering aan van het Facultatief Protocol bij het CEDAW-verdrag dat internationale rechtsmiddelen biedt om de door het Verdrag gewaarborgde rechten van vrouwen te handhaven.²³

²¹ Er zijn maar weinig landen die het CEDAW-verdrag niet hebben geratificeerd: de Verenigde Staten, Soedan, Iran en Somalië.

²² Een groot aantal landen heeft voorbehoud gemaakt tegenover die artikels.

Zie het CEDAW-verdrag: <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/cedaw>

²³ [Optional protocol to the Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women | OHCHR](#)

5. **Versterk de uitvoering van het programma Vrouwen, Vrede en Veiligheid (VVV)** door ervoor te zorgen dat expliciete verwijzingen naar genderanalyse, participatie van vrouwen en preventie van seksueel geweld behouden blijven in alle onderhandelingen, mandaten en vredesoperaties. Het is van essentieel belang om zich te verzetten tegen de toenemende pogingen om de VVV-taal in VN-resoluties af te zwakken of te schrappen, en om actief steun te bieden aan staten, instellingen en organisaties van de civiele samenleving die dat normatieve kader verdedigen, dat onmisbaar is voor duurzame vrede en menselijke veiligheid.²⁴
6. **Versterk op Europees niveau de uitvoering van kaders als GAP III en het toekomstige GAP IV**, en ook de “Do No Harm”-principes²⁵ voor de privésector in het kader van het Global Gateway-initiatief. Dit omvat het verbeteren van de monitoring en verantwoordingsplicht van de financiering, het vaststellen van kwantificeerbare doelstellingen die evenredig zijn aan de toegewezen middelen in plaats van aan de acties, het toewijzen van specifieke middelen om de doelstellingen op het gebied van gendergelijkheid te bereiken en het traceerbaar maken van uitbetalingen om transparantie te garanderen. België moet ook de continuïteit en de versterking van die agenda op EU-niveau ondersteunen, ondanks de moeilijkheden bij de uitvoering of het risico dat Europese beleidsmakers afhaken.²⁶ Er moet bijvoorbeeld voor worden gezorgd dat het volgende meerjarig financieel kader van de EU bijzondere aandacht besteedt aan gendergelijkheid, seksuele en reproductieve gezondheid en de civiele ruimte voor het maatschappelijk middenveld.
7. **Zet de invoering en versterking voort van wetgevende instrumenten die essentieel zijn tegen de antigenderdruk.** Blijf bijvoorbeeld op Europees niveau aandringen op de goedkeuring en uitvoering van de **Richtlijn inzake Gelijke Behandeling, die momenteel geblokkeerd wordt.** Dit is nochtans een instrument dat onmisbaar is om de hiaten in het wetgevend kader inzake gelijke kansen op te vullen, door de bescherming tegen discriminatie op grond van criteria als seksuele geaardheid, genderidentiteit en handicap uit te breiden buiten de context van het werk, tot onder meer sociale zekerheid, onderwijs en huisvesting.²⁷
8. Herbevestig de beleidsverklaring van de CSW66²⁸ die de **essentiële rol erkent van de civiele samenleving bij het bevorderen en beschermen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden van alle vrouwen**; moedig het nemen van maatregelen aan ter bescherming van die actoren, met inbegrip van mensenrechtenverdedigers, in het bijzonder diegenen die zich inzetten voor gendergelijkheid, milieu, grond en natuurlijke rijkdommen en de rechten van inheemse volken; integreer een genderperspectief bij het

²⁴ De voorbije jaren hebben meerdere staten getracht het kader van Vrouwen, Vrede en veiligheid (VVV) te verzwakken. In augustus 2024 blokkeerden Rusland en China de opname van verwijzingen naar het programma in een verklaring van de Veiligheidsraad over Afghanistan, waardoor een unanieme goedkeuring werd verhinderd. En tijdens de onderhandelingen over Resolutie 2746 (2024) inzake steun van MONUSCO aan SAMIDRC vroeg Rusland om de formuleringen te schrappen die bedoeld waren om het genderperspectief op te nemen in alle operaties, wat leidde tot een slottekst die zich beperkte tot de bescherming van vrouwen en meisjes en de preventie van conflictgerelateerd seksueel geweld (Security Council Report, Monthly Forecast, oktober 2024). [Women, Peace and Security, October 2024 Monthly Forecast : Security Council Report](#)

²⁵ [Taking ‘Do No Harm’ into account: Acting Without Harm, How? Reflections from a Review of Humanity & Inclusion Practices | ALNAP](#)

²⁶ [ODI Report](#)

²⁷ Sinds 2008 zit de Europese Richtlijn over Gelijke Behandeling (die de bescherming tegen discriminatie in alle domeinen van het maatschappelijk leven zou uitbreiden) geblokkeerd in de Raad van de EU bij gebrek aan unanimititeit. Die blokkering houdt een ongelijke behandeling tussen de discriminatiegronden in stand en verzwakt het engagement van de Unie ten aanzien van haar eigen waarden van waardigheid, gelijkheid en mensenrechten. [Time to adopt the Equal Treatment Directive – Equinet](#)

²⁸ Agreed conclusions in [CSW66 \(2022\) | Commission on the Status of Women | UN Women – Headquarters](#)

voorzien van een veilige omgeving voor het verdedigen van de mensenrechten en het voorkomen van discriminatie, schendingen en misbruik, zoals bedreigingen, intimidatie, geweld en represailles.

- 9. Steun**, in het verlengde van Resolutie 56/19 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties, **de inspanningen voor preventie, bescherming en responsabilisering op het vlak van door technologie gefaciliteerd gendergerelateerd geweld (TFGBV)**, door die dimensie op te nemen in het ontwikkelings- en mensenrechtenbeleid. Pleit actief, binnen de Verenigde Naties en andere fora, voor het goedkeuren van **bindende normen** op het vlak van preventie en bestrijding van TFGBV, bescherming van slachtoffers en responsabilisering van digitale platformen. Moedig de invoering aan van mechanismen voor **monitoring, documentatie en veroordeling van cyberpesten**, in het bijzonder wanneer dat gericht is op personen, organisaties of (met name academische) instellingen die zich inzetten voor het verdedigen van vrouwenrechten en gendergelijkheid. Daarnaast is het van essentieel belang om de capaciteiten van die organisaties te versterken door hun weerbaarheid in de digitale ruimte te ondersteunen.

2.3. Zorg voor beleidscoherentie, een inclusieve benadering en langdurige financiering voor duurzame en alomvattende gendergelijkheid

- 1. Verzeker beleidscoherentie tussen het interne en het externe beleid, en zorg ervoor dat gendergelijkheid een richtlijn vormt voor alle domeinen die te maken hebben met buitenlands beleid.** Zorg voor een harmonisering van de internationale standpunten tussen het buitenlands beleid, het handelsbeleid, het klimaatbeleid, het migratiebeleid, ontwikkelingssamenwerking, gelijke kansen en gender en ook de mensenrechten, door in samenwerking met de civiele samenleving een nationaal mechanisme in te stellen voor gendermainstreaming in de multilaterale onderhandelingen.
- 2. Versterk de intersectionele, inclusieve en systemische aanpak** die de onderlinge afhankelijkheid en het cumulatieve effect van verschillende systemen van onderdrukking, discriminatie en dominantie erkent. Versterk ook de integratie van genderthema's met, onder meer, antiracisme en antivalidisme, **in de analyse van grote uitdagingen** zoals de toegang tot het gerecht, armoede, klimaatverandering, sociale onrust, gewapende conflicten en migratie, om onderling verbonden en coherente antwoorden te bieden.
- 3. Investeer in internationale projecten en samenwerkingsverbanden die bedoeld zijn om democratische en verantwoorde masculiniteiten te versterken en te valoriseren**, waarbij mannen en jongens zich bewust zijn van de realiteit in verband met gendergerelateerd geweld en van de gevolgen die dat met zich mee brengt voor de hele samenleving. Zij moeten er zich op hun beurt, individueel en collectief, toe verbinden om hun gedrag, handelingen en acties te veranderen om echte bondgenoten te worden. Er bestaan al projecten in verband met masculiniteit en die hebben belangrijke en bemoedigende resultaten opgeleverd. Die initiatieven verdienen het om ondersteund en uitgebreid te worden, omdat zij bijdragen aan het opbouwen van een samenleving die berust op democratie, rechtvaardigheid en gelijkheid.
- 4. Voorzie structurele, voorspelbare en langtijdige financiering voor de strijd tegen armoede en ongelijkheid op internationaal niveau en leg in die context concrete, kwantificeerbare doelstellingen vast om gendergelijkheid te bevorderen.** Maak gebruik van de gendermarkers van OESO-DAC om de doelstellingen te bereiken van het Europees Actieplan voor Gendergelijkheid (Gender Action Plan III) en het Generation Equality Forum. Stippel een traject uit, tot minstens 2030, voor de financiering van gendermainstreaming,

met inbegrip van een doelstelling dat 85% van alle hulp gericht moet zijn op gendergelijkheid (transversaal en specifiek) en een doelstelling dat 20% van de hulp gendergelijkheid als hoofddoelstelling moet hebben (specifiek).

Voor de Adviesraad Gender en Ontwikkeling,

Laura Vincx
Voorzitter van de Adviesraad Gender en
Ontwikkeling

Oumayma Hammadi
Vicevoorzitter van de Adviesraad Gender
en Ontwikkeling

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling, met ondersteuning van de werkgroep over de strategische aanpak van gendergelijkheid binnen de internationale onderhandelingen in de antigendercontext, onder voorzitterschap van le Monde selon les femmes (als vertegenwoordiger van CNCD-11.11.11) en met de volgende leden: Vrouwenraad, UMONS, Oxfam België, CETRI, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, CNCD-11.11.11, Prisme, Plan International België, Soroptimist International, Nancy Suarez, Maria Martin de Almagro Iniesta van het Policy-Support Programme Fragilité et Résilience van DGD.